

Štajerc" izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje. Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krome, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin, za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računari naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 6 v. Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torej zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Stev. 32

V Ptuj v nedeljo dne 6. avgusta 1911.

XII. letnik.

Današnja številka ima zopet 2 strani pri- tega in šteje torej skupaj 10 strani ter več slik.

Prvaki proti Avstriji.

„W. r. d. Korrespondenz“ prinesla je te dni pod naslovom „Ein südslawisches Attentat auf Österreich“ zanimivi članek, katerega so tudi razni drugi veliki listi ponatisnili. Ta članek dokazuje prav jasno staro našo trditev, da se goji v vrstah gotovih slovensko-prvaških krogih veleizdajalska in obenem protiaustrijska načela. Že zaradi tega hočemo poglobitve točke iz tega pomembnega članka ponatisniti.

V jugoslovanskem taboru zgodilo se je v zadnjem času nekaj dogodkov, ki se jih ne sme prezreti in podceniti. Medtem ko se hrvaški ban Tomašič z ustanovitvijo nove vladine stranke na nove volitve v hrvaški sabor pripravlja, so se pogajanja med liberalno hrvaško-srbsko koalicijo ter med klerikalnimi skupinami hrvaške stranke prava gledé volilne zveze proti banu razvijala. Skupine stranke prava so tako zvezo sklenile. Obenem so pa sklenile na konferenci hrvaškimi pristaši državnopravne stranke v Dalmaciji in Istriji ter zastopniki klerikalne hrvaške stranke v Bozni, da se obe skupini stranke na Hrvaškem združiti in kot popolnoma samostojna stranka v volilni boj nastopiti. Sklenili so tudi skupno organizacijo vseh, ki stojijo na stališču državnopravne stranke. Ta stranka pa zahteva trializem, to se pravi z druženje jugoslovanskih del v državi. V ta namen se ustanovi izredni odbor iz 6 delegatov iz Hrvaške in po 3 delegatov isterskih, dalmatinskih ter bosnanskih Hrvatov; ta odbor hoče potem skupno slovensko-prvaškimi zastopniki v trializem delovati.

To je prvi slučaj, da posegajo politične organizacije iz ene polovice države v drugo, kar je tudi proti obstoječim postavnim določbam. Da se ti ljudje javno brez pomisleka čez državne meje združujejo, dokazuje s, kar smatramo čas za primeren, pričeti s krepkim delom za lastno jugoslovansko državo.

Opomniti je, da je vodja slovenskih klerikalcev dr. Šušteršič že pred volitvami v Dalmaciji pogajanja s tamošnjimi hrvaškimi voditelji uradnih. V državnem zboru pa so napravili slovensko-klerikalno-hrvaški klub, v katerega so pristopili tudi klerikalni Hrvati iz Dalmacije.

Namen slovenskih klerikalcev je torej, ne samo Dalmacijo, marveč tudi Primorsko, nadalje Trst, Kranjsko in spodnji del Štajerske ter Koroške odtrgati od Avstrije. To si treba zapomniti in proti temu je potreben najodločnejši odpor.

Mi nimamo temu članku ničesar pristaviti. Kmetje in sploh volilci zdaj dobro vidijo, da se jih hoče od strani prvaških klerikalcev edino v protiaustrijske namene izrabljati.

Politični pregled.

Državni zbor je šel torej zopet na počitnice in poslanci so se oddahnili. Mnogo se v tem kratkem času seveda ni moglo napraviti.

Ali to se pač vidi, da je pri veliki množini poslancev resno voljo za delo opaziti. In tega nismo pri naših poslancih navajeni. Zadnja seja bila je grozovito burna; nekaj viharja in kričanja pa mora biti v tej zbornici. Slo se je namreč za predloge draginjskega odseka, socialni demokratje so pri temu predlagali, da naj se dovoli neomejeni uvoz prekomorskega tujega mesa. Ta predlog seveda ni imel resne podlage, kajti tak sklep bi našo domačo živinorejo naravnost uničil. Predlog je bil tudi z 251 proti 174 glasovi odklonjen. Potem je prišel predlog dr. Stözl na glasovanje; v tem se zahteva uvoz prekomorskega mesa po potrebi. Ali tudi ta predlog je bil z 191 proti 182 glasovi odklonjen. To pa je socialiste in druge zastopnike mestnega prebivalstva hudo razburilo in nastal je vihar, da je moral predsednik sejo prekiniti. Predlog dr. Stözl prišel boče ob drugi priložnosti zopet na glasovanje. V ostalem ni zbornica važnejših sklepov sprejela. Šele za poletnimi počitnicami boče boj pričel. Poroča se, da stopi državni zbor šele v drugi polovici septembra zopet skupaj.

Moč strank v novem parlamentu kažejo zdaj seldeče številke natanko. Da se vidi napredek ali nazadovanje posameznih strank, objavimo tudi številke iz leta 1907. Posamezne stranke imajo torej sledeče število poslancev:

	1907	1911
Staročehi	6	—
Zionisti (judi)	5	1
Srbi	2	2
Starorusini	5	2
Nemški delavci	—	3
Vsenemci	3	4
Liberalni Slovenci	6	4
Brez stranke	6	3
Rumuni	4	5
Liberalni Italijani	5	6
Klerikalni Čehi	17	7
Poljski narodnjaki	14	10
Klerikalni Italijani	9	10
Hrvati	11	11
Poljski demokrati	23	14
Radikalni Čehi	10	17
Nemški radikalci	15	20
Klerikalni Slovenci	18	20
Mladočehi	20	20
Nemški naprednjaki	21	20
Poljska ljudska stranka	17	24
Klerikalni Poljaki	16	25
Mladorusini	25	28
Nemški kmetje	29	32
Češki kmetje	29	38
Nemška ljudska stranka	17	32
Krščanski socialci	96	76
Socialni demokrati	87	82
	516	516

Poslanci po poklicih. V državnem zboru je 516 mandatov; sedaj je 511 poslancev izvoljenih. Od teh je: 1 aktivni minister, 9 bivših ministrov, 59 advokatov, 59 časnika, 22 duhovnika, 40 profesorjev, 10 učiteljev, 9 zdravnikov, 1 slikar, 21 sodnikov, 5 političnih uradnikov, 41 javnih uradnikov, 36 privatnih uradnikov, 11 županov, 1 obč. svetovalec, 1 oficir, 7 trgovcev, 1 delavec, 14 industrijalcev, 8 tehnikov,

22 obrtnikov, 9 deželnih poslancev, 120 posestnikov, 3 privatnih.

Cesarskih manevrov se cesar letos zaradi visoke svoje starosti ne boče udeležil. Program za cesarske manevre se boče šele natanko določil.

Garnizijske spremembe l. 1912 so deloma že določene. Dunajska infanterijska regimenta 19 in 32 prideta v Gorico in na Tolminsko, 97. inf. regiment pa, ki je že 14 let v Trstu, pride v Brod. Nadalje pride 11. dragonski regiment iz Mitrovice na Koroško in boče štabna štacija v Celovcu.

Kanal in električno podjetje na spodnjem dravskem polju.

Mesece sem že širi se hoté in nehoté po dravskem polju brezpotrebno razburjenje. Gré se namreč za načrte velikanskega električnega podjetja „Poetovio“, ki bi imelo v slučaju uresničenja naravnost nedogledni gospodarski pomen za celi ptujski okraj. V takih velikih vprašanjah seveda ne pomaga navadno mlatenje praznih besed. Taka podjetja treba preštudirati in od vseh strani premisliti, predno se o njih sodbo izreče. Mi se doslej nismo s to zadevo pečali, ker nismo hoteli nobenega vznemirjenja krivi biti. Ali zdaj so se trezni in pametni prebivalci že pomirili in zato je treba jasno govoriti. Časnikarsko prepiranje ne boče ničesar proti in ničesar za podjetje storilo. Mi se vsled tega v tak prepri tudi vtikali ne bodemo. Ali ker se že od raznih strani le „napake“ in domišljeno „škodo“, ki bi jo baje to podjetje povzročilo, naglašajo, hočemo mi drugo stran pregledati. Vprašati se hočemo namreč, koliko in kakšne koristi bito velikansko podjetje za splošnost napravilo. Premislimo torej mirno in pametno, predno da sodimo.

Iz celega srca in polnega prepričanja trdimo, da bi bilo to podjetje naravnost velikanskega gospodarskega pomena in dobička za dravsko polje in v splošnem za celi okraj. V dokaz tej trditvi naj navedemo le nekaj točk:

1. Drava dela že skozi desetletja in stoletja veliko škodo. Zlasti hudo občutijo to škodo prebivalci občin Verstje, Spuhlja, Sabovci, sv. Marko, Novaves. Kolikokrat se je že izrazilo željo in prosilo na vseh krajih in koncih, da bi oblast bregove Drave primerno uredila in zavarovala ter s tem večno oškodovanje posestev preprečila. Vse je bilo zamanj. Ako bi se pa električno podjetje uresničilo, bi moralo tudi iz lastnih interesov in iz lastnih sredstev bregove zavarovati. Podjetje bi moralo bregove urediti, da svoji lastne zgradbe pred škodo zavaruje. S tem pa bi imele omenjene občine že veliki dobiček, kar si vsak lahko sam izračuna.

2. Velika potreba za tamošnje kraje je tudi most čez Dravo v Sturmovcih, katerega prebivalstvo že jako dolgo želi in prosi. Doslej seveda ni bilo prav nobenega upanja, da bi se tak velepotrebni most uresničil. Ali

ako bi napravili električno podjetje, moralo bi to podjetje k travniki v Sturmovcih napraviti najmanj en most čez Dravo. Stara želja prebivalstva bi se torej izvršila. Mislimo, da ni nikogar na dravski dolini, ki bi važnost te zadeve ne izpoznal.

3. Kmetje na dravskem polju ne morejo biti bogatini, kajti zemlji se mora kos kruha tako rekoč s prsti izgresti. V visokih delih dravskega polja bi bilo treba zemljo napajati (Bewässerung) in jo s tem zboljšati. To je seveda pri sedanjih razmerah popolnoma izključeno in nemogoče. Prebivalci pa so gotovo že važnost takega skupnega izboljšanja zemlje izpoznali. V slučaju, da se električno podjetje ustanovi, bi bilo to napajanje zemlje in izboljšanje dravskega polja mogoče in bi se gotovo storilo. Vrednost zemlje bi potem v veliki meri narasla. Električno podjetje s kanalom bi torej ne vzelo kmetom domače grude, pač pa bi vrednost te grude podvojilo. To je v gospodarskem oziru velepomembno! Zgornje dravsko polje postalo bi lahko kakor vrt in kmetje bi na rodovitnejši zemlji gotovo več prisluzili nego na revni in suhi. Le pomislite malo!

4. V drugem delu dravskega polja je stvar zopet narobe. Vsled Drave so travniki tam močvirnati, kislja krma raste na njih, kmetovo delo se komaj izplača. Posebno hudo prizadete so v tem oziru občine Stojenci, Meretinci, Malavas, Gajovci in Formin. Že davno je izdelan večji načrt za odpeljavanje vode iz teh travnikov. Al doslej ni bilo mogoče želji prebivalstva v polnem obsegu ustreči. S kanalom odnosno s celim električnim podjetjem bi bilo to odvajanje vode le igrača. Travniki bi se izboljšali, posestva bi dobila veliko večjo vrednost, gospodarstvo dravskega polja bi krasno napredovalo. Ali nasprotniki tega podjetja res te stvari ne premislijo? Ali ne razumejo, da mora kmet dandanes skoraj bolj z glavo nego z rokami delati? Dravsko polje bi postalo rodovitno in kdor se temu zoperstavlja, ta jemlje kmetom bodočnost. Tega treba premisliti!

5. Prav pametno je tudi dejstvo, da bi v slučaju uresničenja električnega tega podjetja prebivalstvu prizadetih občin gledé občinskih

doklad bilo pomagano. Doslej plačujejo posamezne občine prav visoke doklade, kar je v teh časih splošne druginje za kmete prav občutno. Ako bi se pa električno podjetje uresničilo, moralo bi v vseh teh občinah večino doklad plačati in bi bili torej kmetje veliko manj obloženi. Tudi to gre visoko v denarje!

(Naprej pride!)

ki drži kaj na zdravo negovanje kože, ki hoče zlasti pege odstraniti ter mehko, nežno kožo in beli teint dobiti in obdržati, umiva se edino z

Dama

„Steckenpferd“ lilijanim mlečnim milom (znamka „Steckenpferd“) od Bergmann & Co. Tetschen z. E. Kos za 80 h se dobi v vseh apotekah, drožerijah in trgovinah s parfumom itd.

891

Dopisi.

Sv. Marjeta dr. p. v „Straži“ št. 85 od 21. julija 1911 mi dobro znani dopisnik predbaciva, da bi jaz rad gospodaril v občini Marjeti, da bi jo rad v prid mojih političnih namenov razdelil v dve občini, ter mi je že postavil vojnega ministra (Malek), ministra za industrijo (Löschnig), za zunanje zadeve (Gril), za uk (Čelofiga) in trgovinstvo (Kalčič). Finančnega ministra mi bojda ni mogel radi pomanjkanja postaviti. Takaj pa prosim dopisnika, da morebitno on prevzame to častno službo. Občane svari pred razdelitvijo, češ da bi potem bilo preveč stroškov in bi on premalo dobil. Brezpotreben strah. Prepotrebno razdelitev sicer uvidi, a želi le, da bi jo strokovnjak, kakor je on, in ne jaz, ki ženem po njegovi izjavi posili nemško politiko, izvršil. Mu ne zabranim, a dvomim na njegovi zmožnosti. Da pa vidijo bralci vrlega „Stajerca“, kako so klerikalci vsaki prepotrebni reči nasproti, ako se naprosi jo izvršiti jim nepovoljna oseba, blagovolite mi g. urednik samo danes nekaj več prostora, da nujno potrebo delitve občine sv. Marjeta dr. p. v kratkih potezah dokažem in dopisniku „Straže“ jezik zavežem. Občina sv. Marjeta dr. p. obsega tri vasi: davčno

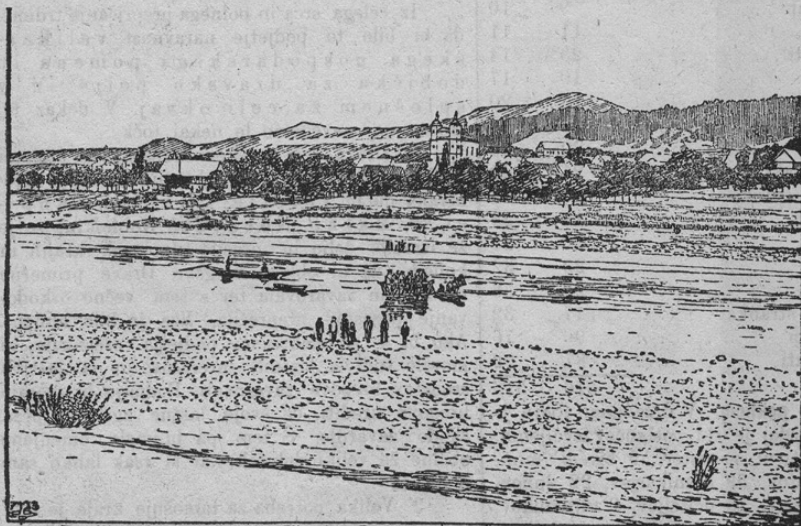
občino sv. Marjeta dr. p. in davčno občino Prepolje z Trničami okraj Maribor. Šolski okoliš M. (M. = sv. Marjeta dr. p.; P. = Prepolje; T. = Trniče, Š. = Sentjanž dr. p.) tvori davčno občina M. in v davčno občino P. spadajoča vsa T. med tem ko so vsolane P. v šolski okoliš Š. okraj Ptuj. Postavno bi morala občina M. šolske stroške plačati za šolo v M. in Š. Torej Prepoljci bi plačevali k naši šoli, M. in T. pa k Š. šoli. Zdaj smo pa dospeli tja, kam dopisnik „Straže“ tako moli. Cenjeni bralci, sledite mi sedaj pazno! Reč ne gre zategadelj: Leta 1871 je davčna občina M. prosila visoki dež. šol. svet Gradec za dovoljenje enorazredne šole in se je s pismeno pogodbo zavezala, to šolo za 10 let s a m a vzdrževati. Šola je bila pod tem pogojem dovoljena. Leta 1892 so Trničani, kateri so bili do tega časa vsolani k Š. prosili za vsolanje k M. To se jim je dovolilo, ker so potom pogodbe plačali v kraj. šol. blagajno M. 1000 K. Šola v M. se je razširila v dvorazrednico. Vsled teh pogodb se ne zamore tirjati od Prepoljcev, da bi plačevali prispevke k šoli sv. M. Ker pa tvorijo kakor rečeno P. in T. eno davčno občino, ni mogoče potom doklad pridobiti od Trničanov potrebnih šolskih prispevkov, brez da jih soplačujejo Prepoljci. Razdelitev davčne občine P. kakor cele občine M. v 2 občini bi sicer v obč. Prepolje in obč. sv. Marjeta dr. p. z Trničani je tedaj nujna potreba in se Prepoljci, Trničani in Marječani, kakor so mi zagotovili, ne bodo dali od „Stražinega“ hujšaka zapeljati, kajti njim kakor meni je red prva, politika pa zadnja briga. Dopisuna „Straže“ pa pomilujem da kot se imajočega domačina ne pozna domačih razmer bolj natanko. To je moja zadnja beseda in se v tej zadevi ne pustim s „Stražo“ in tutti quanti listi v nikako polemiko.

Aug. Achitsch, nadučitelj.

Sv. Marjeta na d. p. Dragi „Stajerc“, dovoli mi mali prostor, da ti naznamim naše razmere od našega kaplana. Naš kaplan Alojzij Kramaršič je bil hudo bolan in ta bolezen se imenuje politika. Pred volitvo je iskal zdravila, on je letal od vasi do vasi, od hiše do hiše in je vsakega nagovarjal, katerega poslanci bi moral voliti. Mi bi kaplanu svetovali, da bi se bolj za cerkev brigali, kakor pa za volitvo, hoče vsak sam volil kakor hoče. Dalje pri sv. Marjeti imamo cerkev in v tej cerkvi je svetnik

Suša.

V raznih krajih nastopila je vsled pomanjkanja dežja in hude vročine suša z vsemi svojimi grozovitimi posledicami. Hudo občutijo to tudi ob reki Elbe na Češkem. Prva naša slika kaže to reko, ki je vsled suše tako plitva, da so nastali celi otoki in se lahko z vozmi čez peljajo. V ozadju slike vidimo mesto Bodenbach-Tetschen. Še bolj zanimiva je druga naša slika. Sredi v reki Elbe se nahajata namreč dva velika kamenja. Po navadi sta pokrita od deroče vode, a le v dolgih letih enkrat se pokažeta. Kadar namreč suša velika in reka vsled tega nizka, prideta kamenja na dan. Med ljudstvom imata ta dva kamenja žalostni pomen. Imenujejo ju namreč „Hungersteine“, ker se le

Der Wassermangel in der Elbe bei Bodenbach-Tetschen in Böhmen.

takrat pokažeta, kadar preti deželi vsled suše lakota. Letos se kamenja zopet vidita. Kamenja imata izredno veliko starost; od 15. stoletja sem namreč se je nanje najnižje stanje vode zapisavalo. Najstarejša številka je iz leta 1417. Poleg tega so napisane na kamenju besede:

„Wen du mich siehst, dann weine“ („kadar me vidiš, jokaj“). Mnogo pripovedk je vezanih na to kamenje. Tako se poroča, da so l. 1477 skozi tri mesece tamošnji velikanski gozdovi goreli. L. 1472 ni deževalo od binškošni naprej skozi 12 tednov; ure daleč so morali vbogi ljudje po

vodo hiteti; voda je bila takrat dražja nego vino. L. 1518 od začetka septembra pa do konca decembra ni več deževalo, tako da so bili vsi mlini vstavljeni. Leta 1842 ni deževalo 4 mesece dolgo itd. Posledice suše pa naši čitatelji itak sami poznajo.